MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

B. Zs. (BÁTKY, Zsigmond)
A közép-afrikai Ituri erdőség törpe lakóiról / On the dwarf inhabitants of Central African Ituri forestry
***Eredeti közlés /Original publication*:**
Földrajzi Közlemények, 1904, 32. évf., 8. füzet, 355–357. old.
Elektronikus újraközlés/Electronic republication:
AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁSTÁR – 000.002.355
Dátum/Date: 2017. július / July 16.
filename: bzs_1904_Ituri
Az elektronikus újraközlést előkészítette
/The electronic republication prepared by:
B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd
Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document
B. Zs. (BÁTKY, Zsigmond): A közép-afrikai Ituri erdőség törpe lakóiról / On the dwarf inhabitants of Central African Ituri forestry, *AHU MATT*, 2017, **pp. 1–4. old.**, No. 000.002.355, http://afrikatudastar.hu
Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:
Az interneten / At the internet
Kulcsszavak/Key words
magyar Afrika-kutatás, rövid leírás a közép-afrikai Ituri erdőség pigmeus lakóiról
African studies in Hungary, a short description of the Central African Ituri Forestry's Pygmy inhabitants

---

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS, ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK-, DOKUMENTUM- ÉS ADAT-TÁR / THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC SECTORAL

PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* Magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára / Writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages
* Az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött. / The materials in the database are free but access or downloading are subject to registration.
* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig. / The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

A KÖZÉP-AFRIKAI ITURI ERDŐSÉG TÖRPE LAKÓIRÓL

B. Zs. (BÁTKY, Zsigmond)

Földrajzi Közlemények, 1904, 32. évf., 8. füzet, 355–357. old.

A közép-afrikai Ituri erdőség törpe lakóiról. Az Afrika közepe táján, az egyenlítő mindkét oldalán elterülő őserdőkben szétszórtan lakó törpe emberfajtával azóta mind behatóbban foglalkoznak az etnográfusok és antropológusok, amióta különösen mind jobban az igazság erejére kezd emelkedni az a vélemény, hogy ezek a foltokban megmaradt törpe embertársaságok a kontinens őslakosainak maradékai. Létezésükről már régi auktorok megemlékeznek, de állításaikat valótlannak tartották egészen addig, amíg a nemrég lezajlott nagy afrikai felfedező utazásokban ismét rájuk nem akadtak.

Legújabban dr. J. David közöl néhány megfigyelést a Szemliki folyó (az Albert Edward és Albert tó között) környékén tanyázó „vambutti" (*bambuti – A Szerk.*) nevű törpékről, akiket ez év (1904) tavaszán ismert meg. Ebből a közleményből adunk itt rövid kivonatot azzal a hozzátevéssel, hogy megfigyelései a közép-afrikai törpékről való eddigi ismertetésekkel szorosan megegyeznek:

Ezek a törpe emberkék a Szemliki és Ituri folyók mellékének őserdőségeiben laknak s régebben 29°–29°30 K. és 0°30'–1°30' É. Sz. közt levő területen barangoltak. Mióta azonban ezen a földdarabon bennszülött telepek vannak, azok közé húzódnak le, hogy az erdős-hegyes vidéken szétszórtan fekvő földparcellák termékeit megdézsmálhassák. Nemkülömben szívesen keresik fel azokat a földeket is, amelyeken a termeléssel felhagytak, hogy az elvadult kapás növények gumóit kiáshassák, annál szívesebben, mert ezek a földek kedvelt tanyázó helyei a pompás húsú vaddisznóknak is.

A fentebb körülhatárolt „leírhatatlan vad" területet sátoros cigányok módjára három hét alatt szokták egy-egy irányban átszelni teljesen járatlan utakon. Természetes, hogy manapság is kóborolnak, a

megsebzett vadat néha napokig hajszolják, s addig maradnak egy-egy helyen, míg az elesett bivalyt vagy elefántot az utolsó falatig fel nem emésztik.

Tanyáik kör-alakúak; házaik boglyaformájúak. A David által fölkeresett telepen összesen 8 férfi és 7 nő lakott. Két órával odaérkezése előtt temették el a kis társadalom vajdáját, még pedig fegyveresen, guggoló helyzetben, kunyhója közepén, minden gyásztor nélkül. Testmagasságuk 128–142 cm, alkatuk szabályos, arányos, csontozatuk és izomzatuk erőteljesen fejlett, a négerétől különböző. Elsatnyulásnak semmi nyoma rajtuk; magatartásuk komoly, megjelenésük szimpatikus s egyáltalában nem olyan nyomott, rabszolga kinézésűek, mint a négerek.

Kitűnő vadászok, a legsűrűbb liánok és egyéb kúszó növények közt áthatolnak s órákig képesek követni európai szemnek felismerhetetlen jelekből akár a földön, akár a fák koronája közt tovamenekülő vadat s bámulatos leleményességet fejtenek ki vadfogó szerszámok és módok kitalálásában. Leginkább csapdával, gödörrel és nyíllal ejtik el a vadakat. Ezek az utóbbiak hegyes vesszőből vagy vascsúcsú pálcából vannak, növényi méreggel bekenve. A környékbeli néger törzseknek is ők kovácsolnak nyílhegyeket. A dohányt szenvedélyesen szeretik, s ezt a négerektől szerzik.

Az anyagi kultúra egyéb javaival gyengén vannak ellátva. Ruhájuk puhított fakéregből való lágyékkötő, cifraságuk néhány színes bőrszalag, amit évekig elhordanak. Ásó vagy csákányféle kapa, kés, lándzsa vagy agyagedény ritkaság náluk, ha van is, a négerektől cserélik be. Edényben nem főznek, a húst nyárson vagy hamuban sütik. Banánt, gyümölcsöt, gombát, gyökeret mozsárban összetörnek s szárított hússal kását csinálnak belőlük. A fonást nem ismerik, hacsak a kunyhók vesszőfonadékát annak nem vesszük.

Ősi állapotra mutat, hogy a vadászat stb. alkalmával teherhordásra való kosarakat is hamarosan úgy fonják, mint a kunyhókat, t. i. a földbe boglya alakúlag hajlított pálcákat szurkálnak s ezek közeit befonják, aztán a fonadékot a földből kihúzzák s felfordítják. Egytől ötig fennakadás nélkül tudnak számítani, de feljebb tízig már nehezebben. Nyelvük szókincsben gazdag s a környező nyelvektől merőben különbözik. Hiedelmeik az irántuk ellenséges természeti erők ismeretéig terjednek.

(forrás: *Globus* LXXXVL – B. Zs.)